

Rzecznik patentowy

242216

Inna nazwa zawodu: nie występują

Zadania i czynności

Głównym celem pracy rzecznika patentowego jest świadczenie pomocy w zabezpieczaniu ochrony prawnej (uzyskanie praw wyłącznych) dla rozwiązań technicznych przedsiębiorstw, instytutów oraz osób prywatnych. Działalność ta nosi nazwę ochrony własności przemysłowej. To szerokie pojęcie obejmuje różne formy ochrony prawnej, takie jak: wynalazki, wzory użytkowe, wzory przemysłowe, topografię układów scalonych, znaki towarowe, nazwy handlowe i oznaczenia geograficzne. Rzecznik patentowy może wykonywać zawód w ramach stosunku pracy lub samodzielnie na własny rachunek. W zależności od sposobu wykonywania zawodu nieco odmienny może być charakter pracy, jak też jej zakres. Nie zmienia to faktu, że w ramach przygotowania do zawodu i zdobywania uprawnień rzecznik odbywa szkolenie wszechstronne, bez ukierunkowania na późniejszy charakter pracy. W pracy rzecznika patentowego istnieje nieformalna specjalizacja. Dotyczy ona nie tyle zakresu działania, co merytorycznego ukierunkowania zgodnie z posiadanym wykształceniem. Ponieważ rzecznik patentowy ma na co dzień do czynienia z nowoczesnymi rozwiązaniami technicznymi np. swojego pracodawcy – instytutu naukowego czy zlecniodawcy (klienta), powinien dla dobra prowadzonej sprawy mieć przygotowanie techniczne właśnie w dziedzinie wiedzy, której dotyczy prowadzona sprawa. Dlatego też chemicy opracowują zgłoszenia wynalazków chemicznych a elektronicy – elektronicznych. Rzecznik patentowy opracowując zgłoszenie wynalazku dokonanego przez twórców przeprowadza wnikliwą analizę przedstawionych mu dokumentów. Musi wgłębić się w istotę problemu na tyle dobrze, aby móc przeprowadzić ze znawcą w danej dziedzinie wiedzy, jakim jest twórca, rozmowę na poziomie gwarantującym porozumienie merytoryczne. Od rozmowy tej i umiejętności rzecznika do zrozumienia wszystkich szczegółów, sprecyzowania idei rozwiązania, fachowej redakcji opisu wynalazku czy wzoru użytkowego, zarówno od strony rzeczowej jak i formalnej, zależy końcowy efekt prawny. Rzecznik przygotowuje dokumentację zgodną z obowiązującymi przepisami, a następnie zgłasza ją w Urzędzie Patentowym RP. Urząd Patentowy RP jest jednostką uprawnioną do udzielania patentów i praw ochronnych na terenie Polski na rozwiązania spełniające ustawowe warunki do udzielenia ochrony, przyznając tym samym właścicielowi takiego rozwiązania wyłączne prawo do zarobkowego korzystania ze swojego opracowania. Zanim dochodzi do udzielenia patentu prowadzi się z Urzędem Patentowym RP korespondencję wyjaśniającą wątpliwości Urzędu i odpierającą różnego typu zarzuty. Współpraca z Urzędem, tak jak cała działalność w dziedzinie własności przemysłowej jest określona zbiorem aktów prawnych, które muszą być ściśle przestrzegane. Tak więc, rzecznik patentowy musi być na bieżąco zorientowany w zmieniających się przepisach prawnych, jak też być partnerem w rozmowie merytorycznej z fachowcem z danej dziedziny wiedzy. W pracy rzecznika przydatna jest umiejętność edytowania tekstów za pomocą komputera, która ułatwia pracę, zwłaszcza przy dokonywaniu kolejnych poprawek w opisie. Innym rodzajem działalności rzecznika patentowego są prace związane ze znakami towarowymi. Obecnie polski rynek zaczyna doceniać funkcję znaku towarowego jako formy prawnej chroniącej towar danego producenta przed nieuczciwą konkurencją. Rzecznik przygotowuje odpowiednią dokumentację do UP RP i wstępnie określa, czy znak ten ma szansę na uzyskanie ochrony w świetle obowiązujących przepisów i wyszukanych innych znaków podobnych. W dalszym etapie sprawy rzecznik patentowy współdziała z

właścicielem znaku towarowego przy ewentualnych sporach wynikających z podszywania się pod ten znak nieuczciwej konkurencji. Spory te najczęściej rozstrzygane są w trybie postępowania sądowego. Rzecznik patentowy często pomaga twórcom w poszukiwaniu w literaturze patentowej. Zbiory te są bardzo obszerne i znajomość sposobu planowego wyszukiwania potrzebnych informacji jest ważnym elementem pracy naukowej; pomoc rzecznika bywa często niezbędna. Ważnym elementem pracy rzecznika patentowego jest działalność doradcza we wszystkich sprawach dotyczących ochrony prawnej własności przemysłowej. Fachowa pomoc rzecznika patentowego we właściwej ocenie sytuacji i określenie optymalnych sposobów działania może mieć kolosalny wpływ na przychody firmy.

Środowisko pracy

materialne środowisko pracy Praca rzecznika patentowego odbywa się przede wszystkim w pomieszczeniach biurowych, bibliotekach i nie zagraża zdrowiu fizycznemu. warunki społeczne Praca rzecznika patentowego ma charakter indywidualny i samodzielny w zakresie sposobów i metod realizacji powierzonych zadań. Rzecznik nie kreuje swojej pracy, wykonuje zadania mu powierzone, ale w ramach tych zadań ma szerokie możliwości indywidualnego wkładu merytorycznego, zależnego od jego umiejętności i posiadanej praktyki zawodowej. Rzecznik patentowy może pracować w zespole rzeczników jak też w komórce jednoosobowej, bez względu na formę wykonywania zawodu. W obu przypadkach praca jest samodzielną, natomiast możliwości kontaktu z innymi rzecznikami i wymiana poglądów w sprawach nietypowych, stwarza możliwość wyboru najbardziej optymalnego rozwiązania. Kontakty z ludźmi w zawodzie rzecznika patentowego są intensywne i niezbędne. Prowadzenie spraw innych ludzi, spraw często związanych z ich życiowym, wieloletnim dorobkiem naukowym, powoduje ryzyko powstawania konfliktów. Specyfika tego zawodu powoduje niejednokrotnie ze strony twórcy brak zrozumienia intencji rzecznika. Częstokroć z dużą cierpliwością trzeba wprowadzać ludzi w podstawy wiedzy rzecznikowskiej i przekonywać ich, że działania rzecznika zmierzają do ochrony twórcy a nie przeciwko niemu. Zdarzają się sporadyczne przypadki konieczności kontaktowania się z osobami owładniętymi ideami nie mającymi żadnej wartości i na rzeczniku spoczywa obowiązek poinformowania o tym twórcy w sposób spokojny i rzeczowy. W takich przypadkach rzecznik patentowy może być narażony na trudne do przewidzenia represje. W pozostałych, typowych przypadkach rzecznik patentowy, wykonujący swój zadów w sposób kompetentny, posiada w swojej firmie wysoką pozycję i jest traktowany z szacunkiem i zaufaniem. warunki organizacyjne Rzecznik patentowy wykonujący zawód w ramach stosunku pracy zgodnie z obowiązującym w jego przedsiębiorstwie systemem pracy, najczęściej 8 godzin dziennie. Zazwyczaj są to godziny stałe, ponieważ rzecznik musi współpracować i kontaktować się z innymi ludźmi w godzinach pracy firmy. Rzecznik patentowy wykonujący zawód na własny rachunek pracuje w takich godzinach i w takim wymiarze czasu pracy, jaki wynika z aktualnych potrzeb. Rzecznicy patentowi mogą korzystać ze zbiorów czytelni UP RP oraz informacji znajdujących się na stronach internetowych. Rzecznik patentowy zatrudniony w firmie podlega organizacyjnie zwierzchnikowi, najczęściej dyrektorowi lub jego zastępcy. W przypadku rzecznika pracującego na własny rachunek może on być pracownikiem, właścicielem lub współwłaścicielem kancelarii. Samodzielność merytoryczna rzecznika jest gwarantowana ustawą o rzecznikach patentowych, z której wynika, że rzecznik patentowy nie może być związany poleceniem służbowym co do treści wydawanej opinii lub porady. Praca rzecznika patentowego jest pracą niezwykle odpowiedzialną zarówno w sferze tajności uzyskanych informacji, jak również jest to odpowiedzialność moralna. Wynika ona z faktu, że nieumiejętna praca rzecznika patentowego może doprowadzić do nieodwracalnych zaprzepaszczeń dorobku ludzi i przedsiębiorstwa. Wszelkie nieetyczne działania rzecznika patentowego

mogą doprowadzić do skreślenia z listy rzeczników i odebrania prawa do wykonywania zawodu.

Wymagania psychologiczne

Rzecznik patentowy musi posiadać predyspozycje do wykonywania zawodu. Należą do nich nie tylko pewne cechy osobowości, ale również wysokie zdolności szybkiego przyswajania zupełnie nowej wiedzy, ze względu na konieczność prowadzenia ścisłej współpracy merytorycznej z fachowcami wyspecjalizowanymi w wąskich dziedzinach nauki. Rzecznik patentowy powinien być dociekliwy, nie poprzestawać na tym co twórca czy klient sam mu powie. Wielokrotnie twórca doszukuje się wynalazku nie tam, gdzie naprawdę go dokonał. Dociekliwość rzecznika pozwala na zebranie pełnej informacji i dopiero wówczas dalsze działania mogą być owocne i skuteczne. Rzecznik powinien być cierpliwy, umieć wysłuchać twórcę, gdyż często dopiero w tzw. luźnej rozmowie można dowiedzieć się tego, co w sprawie jest najistotniejsze. Dobrze przygotowanie zawodowe, zarówno rzecznikowskie jak i w danej dziedzinie wiedzy, pozwala na współpracę niosącą korzyści twórcom i przedsiębiorstwom. Rzecznik powinien posiadać umiejętność nawiązywania kontaktu z ludźmi oraz wczuwania się w ich problemy. Dobry kontakt z twórcą, w przyjaznej, pełnej zaufania atmosferze może dać pożądane efekty. Rzecznik musi wzbudzać zaufanie nie tylko swoją fachowością zawodową, ale również pełnym spokojem zachowaniem. Zdarzają się twórcy nieufni, obawiający się o swój życiowy dorobek, który muszą powierzyć w czyjeś ręce. Dla dobra sprawy rzecznik musi stworzyć atmosferę życzliwości i zaufania. Rzecznik patentowy z reguły pracuje w określonej dziedzinie techniki. Wynalazki chemiczne przygotowuje chemik itp. Nieetyczne jest podjęcie się prowadzenia sprawy, która nie jest zgodna z posiadanym przez rzecznika kierunkiem wykształcenia w stopniu zagrażającym interesom twórcy. Trudno wyobrazić sobie sytuację, w której prawnik lub ekonomista przygotowuje opis patentowy z dziedziny elektroniki. Rzecznik patentowy powinien śledzić na bieżąco zmiany aktów prawnych, wydawane na ten temat interpretacje i brać udział w szkoleniach, gdyż tylko w ten sposób może stale podnosić swoje kwalifikacje. Dążność do poszerzania wiedzy zawodowej jest ważną cechą, którą powinien charakteryzować się rzecznik patentowy. Rzecznik patentowy powinien w sposób sprawny porozumiewać się w mowie i piśmie, gdyż są to jego podstawowe formy działania. Umiejętność przelania na papier cudzych opracowań w sposób kompetentny, przejrzysty a równocześnie zgodny z przepisami, jest istotnym warunkiem sukcesu, czyli uzyskania patentu czy prawa ochronnego.

Wymagania fizyczne i zdrowotne

Praca rzecznika patentowego jest pracą bardzo lekką, nie wymaga spełnienia żadnych specjalnych warunków zdrowotnych. Nawet ludzie upośledzeni ruchowo, słuchowo czy wzrokowo mogą wykonywać zawód z powodzeniem, jeżeli stworzone zostaną do tego odpowiednie warunki, np. przydzielenie do pomocy aplikanta czy sekretarki. Jedynym całkowitym przeciwwskazaniem są choroby psychiczne.

Warunki podjęcia pracy w zawodzie

Podjęcie pracy w zawodzie rzecznika patentowego musi być poprzedzone wpisem na listę rzeczników patentowych. Na listę tę może być wpisany ten, kto: posiada polskie obywatelstwo, ma pełną zdolność do czynności prawnych i korzysta z pełni praw publicznych, jest nieskazitelnego charakteru i swym dotychczasowym zachowaniem daje rękojmię prawidłowego wykonywania zawodu rzecznika patentowego, ukończył magisterskie studia wyższe o kierunku przydatnym do wykonywania zawodu rzecznika patentowego, w szczególności techniczne lub prawnicze, odbył aplikację rzecznikowską i złożył egzamin kwalifikacyjny przed Komisją Egzaminacyjną. Aplikacja rzecznikowska jest przygotowaniem aplikanta do samodzielnego i należytego wykonywania zawodu rzecznika patentowego. Aplikacja trwa trzy lata i kończy się egzaminem kwalifikacyjnym. Aplikację organizuje i prowadzi Krajowa Rada Rzeczników

Patentowych. Aplikacja polega w szczególności na systematycznym szkoleniu obejmującym, w niezbędnym wymiarze, wykłady i ćwiczenia z całokształtu wiedzy teoretycznej oraz samodzielnym wykonywaniu prac i zadań praktycznych.

Możliwości awansu w hierarchii zawodowej

Możliwość awansowania w hierarchii zawodowej jest ograniczona, gdyż można być pracownikiem zespołu lub jego kierownikiem. Dalszy awans w strukturze przedsiębiorstwa nie będzie już związany z wykonywaniem zawodu. Nieformalnym awansem zawodowym może być natomiast praca w renomowanej kancelarii rzecznikowskiej, czy przejście z niewielkiej spółki do instytutu naukowego. Automatycznie zmienia się zakres działania rzecznika, rosną jego kwalifikacje i pozycja zawodowa.

Możliwości podjęcia pracy przez dorosłych

Zawód rzecznika można wykonywać na własny rachunek tak długo, jak pozwoli zdrowie i ogólna sprawność umysłu. Dlatego też nie ma formalnych ograniczeń wiekowych. Jednakże zdobycie szerokiej i specyficznej wiedzy w późnym wieku może być dla wielu osób za trudne.

Możliwości zatrudnienia

Zawód rzecznika patentowego jest najczęściej spotykany w instytutach naukowych, szkołach wyższych, dużych przedsiębiorstwach produkcyjnych, fabrykach farmaceutycznych posiadających zaplecze naukowe, a więc wszędzie tam, gdzie powstają opracowania twórcze. Każdy rzecznik może również prowadzić własną kancelarię patentową. Możliwość samozatrudnienia zależy jedynie od umiejętności rzecznika w znalezieniu klientów. Zawód rzecznika nie jest często spotykany, najczęściej skupia się w dużych ośrodkach miejskich. W małych miejscowościach możliwość zatrudnienia dla rzecznika patentowego jest znikoma. W chwili obecnej rynek zatrudnienia jest zrównoważony, natomiast płace są bardzo zróżnicowane, zwłaszcza rzeczników wykonujących zawód na własny rachunek.

Zawody pokrewne

specjalista ds. consultingu adwokat radca prawny doradca podatkowy syndyk agent usług informacyjnych

Polecana literatura

Ustawa o rzecznikach patentowych Dz. U. Nr 49, poz. 509 Ustawa z dnia 11.04.2001.
Publikacje periodyczne: „BIULETYN URZĘDY PATENTOWEGO” – ogłoszenia o zgłoszonych w Urzędzie wynalazkach, wzorach użytkowych oraz znakach towarowych.
„DZIENNIK URZĘDOWY URZĘDU PATENTOWEGO” – zarządzenia Prezesa UP, oficjalne obwieszczenia i komunikaty. „OPISY PATENTOWE” – pełne teksty opisów patentowych.
„WIADOMOŚCI URZĘDU PATENTOWEGO” – ogłoszenia o udzielonych patentach na wynalazki oraz prawach ochronnych na wzory użytkowe, wzory przemysłowe, znaki towarowe, oznaczenia geograficzne oraz topograficzne układów scalonych, a także informacje o zmianach stanu prawnego w zakresie ochrony własności przemysłowej.
Mieczysław Słomski, Historia rzecznictwa patentowego w Polsce, wydawnictwo UNIVERSITAS, Kraków 1997